

Provinciale Staten van Overijssel
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Uw kenmerk: n.v.t. **Uw brief van:** n.v.t. **Ons kenmerk:** 52-2013 **Raalte, 18 december 2013**

Onderwerp:

Onderzoek Rekenkamer Oost-Nederland naar het
provinciaal toezicht op de gemeentefinanciën

Geachte leden van Provinciale Staten,

De wethouders financiën van de 25 gemeenten in Overijssel hebben op 11 december (bijeenkomst platform Financieel Domein van de VNG Overijssel) met belangstelling kennisgenomen van het onderzoek door de Rekenkamer Oost-Nederland. Een onderzoek naar de wijze waarop het toezicht op de gemeentefinanciën is vormgegeven. Aanleiding voor dit onderzoek waren vragen vanuit Provinciale Staten. Dit onder andere vanuit de gedachte, dat de financiële problemen bij sommige gemeenten in de grondexploitatie wellicht niet geheel los kunnen worden gezien van de rol – zowel als toezichthouder als op ruimtelijk terrein – die de provincie in de jaren daarvoor had. De overwegingen die de Rekenkamer in haar eindrapport meegeeft aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten geven ons aanleiding tot een korte reactie. Daarmee hopen we de verdere doorontwikkeling van het toezicht te stimuleren en bij te dragen aan de discussie hierover.

Het onderzoek van de Rekenkamer geeft een goed beeld van de manier waarop het toezicht op de gemeentefinanciën plaats heeft. Interessant is ook te lezen hoe andere provincies hiermee omgaan. Vanuit gemeentelijke optiek hebben we de afgelopen jaren kunnen constateren dat de bakens vanaf 2009 geleidelijk zijn verzet en hoe – mede onder invloed van de economische recessie – het toezicht is geïntensiveerd. De oprichting van het platform Financieel Domein van de VNG Overijssel was daarvan een directe resultante.

Hoewel het voor alle betrokkenen even wennen was aan de nieuwe rolinvulling, hebben we met elkaar de afgelopen jaren goede stappen weten te zetten. Sleutelwoord in dat proces is communicatie. De contacten over en weer zijn op alle niveaus duidelijk geïntensiveerd, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Dit bijvoorbeeld via het platform Financieel Domein. Ook de gemeenteraad wordt steeds vaker actief in het proces betrokken. Belangrijk is bovendien dat er met name aan de voorkant van het proces meer duidelijkheid is gecreëerd, door workshops, begrotingsbrieven in het voorjaar en meerdere overlegmomenten lopende het jaar. De conclusies uit het financieel toezicht mogen immers nimmer als verrassing komen. Het onderzoek

van de Rekenkamer biedt een aantal goede aanknopingspunten om dit proces verder te verbeteren. Naast bijvoorbeeld een verdere verbetering van de communicatie, hebben we het dan onder andere over regelmatige evaluaties van het financieel toezicht, de uitwisseling van best practices en helder inzicht in de gemaakte afwegingen over de toezichtvorm.

Uitgangspunt in de onderlinge relatie zijn de principes van risicogerichtheid, proportionaliteit en vergroting van de zelfstandigheid van gemeenten. Gemeenten zijn binnen de kaders van wet- en regelgeving zelf verantwoordelijk voor haar keuzes; zowel in beleid als bedrijfsvoering. Dat betekent toch enige terughoudendheid bij de verdere invulling van het toezichtsregime. Het overall financieel beeld van de Overijsselse gemeenten laat dat ook toe. Gemeenten hebben in deze moeilijke tijden hun verantwoordelijkheid genomen en inkomsten en uitgaven in balans gebracht. Dat is in veel gemeenten gepaard gegaan met ingrijpende bezuinigingen.

Zeker op dat soort momenten is elk advies welkom. In het kader van het financieel toezicht liggen hier voor ons gevoel duidelijke kansen. De specifieke kennis en inzichten van de provincie kunnen daarbij meerwaarde hebben. Zonder dat het toezicht als zodanig daardoor in het gedrang komt. Het is belangrijk dat de provincie haar schroom op dit punt wat meer laat varen. Wij stellen voor om het komende jaar gezamenlijk af te tasten wat – met respect voor elkaars positie en verantwoordelijkheden – haalbaar en mogelijk is op dit punt. De gedachte om ook het overleg met de accountant vanuit het toezicht te intensiveren achten wij fundamenteel onjuist. In algemene zin (als het gaat om trends en ontwikkelingen) kunnen we ons er iets bij voorstellen, maar als het gaat om de financiële situatie in individuele gemeenten lijkt het ons geen werkbare oplossing. Het maakt zowel de relatie met de accountant als met de provinciale toezichthouder diffuus waar openheid en transparantie juist gewenst zijn. Het kan bovendien de accountant als belangrijke gesprekspartner (en adviseur) van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders in een lastiger positie brengen.

Eerder gingen wij al kort in op de lokale autonomie. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de keuzes die zij maken en nemen die verantwoordelijkheid ook ten volle. Het ruimtelijke beleid is hierop geen uitzondering. Dat laat echter onverlet dat de provincie de afgelopen jaren een duidelijk stimulerende rol heeft gehad op het terrein van de woningbouwproductie en de ontwikkeling van bedrijfsterreinen. We noemen wat dit betreft slechts de ontwikkeling van het XL Businesspark in Almelo en de ook nu nog bestaande subsidieregeling voor nieuw te bouwen woningen. Als gemeenten zijn wij dan ook blij met het initiatief dat Provinciale Staten met de motie-Kerkdijk in dit dossier heeft genomen. In de motie, die brede steun in Provinciale Staten heeft gekregen, wordt onder meer aangedrongen op een verkenning van mogelijkheden om de financiële positie van gemeenten zodanig te versterken, dat kansrijke ontwikkelingen versneld kunnen worden uitgevoerd en de programmatische overcapaciteit in het aanbod van woningen en bedrijfsterreinen kan worden weggenomen.

Met de provincie zijn wij volop in gesprek over de concrete invulling. Als wij kijken naar de situatie van dit moment, dan hebben we voor ons gevoel met elkaar nog wel een aantal slagen te maken. De eerste ideeën hebben nog niet de reikwijdte die wij hadden gehoopt en op basis van de breed gesteunde motie-Kerkdijk hadden verwacht. Zo hopen we dat er meer ruimte komt voor de niet in exploitatie genomen gronden, gronden binnen de bebouwde kom, andere financieringsvormen en een rentevergoeding die wat meer in de buurt ligt van hetgeen de provincie ontvangt in het kader van het schatkistbankieren. Het grondfonds is in zijn huidige opzet voor maar een beperkt aantal gemeenten interessant. Wij blijven dan ook hopen op een betekenisvolle en vooral brede invulling van de motie-Kerkdijk. Ook uit provinciaal oogpunt liggen hier kansen, al was het alleen maar omdat het al snel een aantrekkelijker oplossing voor de provinciale financiën kan opleveren, dan het verplichte schatkistbankieren bij het Rijk.

Heeft u vragen of opmerkingen naar aanleiding van de inhoud van deze brief of wilt u in gesprek met de voorzitter en / of een aantal bestuurders van het platform Financieel Domein dan kunt u digitaal (vngoverijssel@raalte.nl) of telefonisch (0572-347722) contact opnemen met mevrouw drs. G.L. Struik van ons bestuursbureau.

Wij vertrouwen erop u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd. Een afschrift van deze brief hebben wij gestuurd aan het college van Gedeputeerde Staten

Met vriendelijke groet,

Het bestuur van de afdeling Overijssel van
de Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

de secretaris,

A. Oeseburg.

de voorzitter,

A.C. Hofland.